

APSTIPRINĀTS
ar Izglītības un zinātnes ministrijas
2002. gada 10. jūlija
rīkojumu Nr. 405

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0100

Profesija Darba aizsardzības vecākais speciālists

Kvalifikācijas līmenis 5

Nodarbinātības apraksts

Darba aizsardzības vecākais speciālists strādā komercsabiedrībā, valsts vai pašvaldību dibinātā institūcijā vai sabiedriskā organizācijā (turpmāk – organizācijā), kurā viņš veic vides aizsardzības sistēmas organizēšanu, darba vides iekšējo uzraudzību, kā arī ekspertīzi darba aizsardzības jomā. Kā kompetents speciālists pārzina darba aizsardzības un apkārtējās vides aizsardzības jautājumus, un pielieto ar tiem saistītos normatīvos aktus. Veic zinātniski pedagoģiskās darbības darba aizsardzības jomā.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Nodrošināt darba vides un apkārtējās vides aizsardzības, kā arī darba vides iekšējās uzraudzības pasākumu vadīšanu.	1.1. Izveidot un uzturēt atbilstošā kvalitātē darba aizsardzības vadīšanas organizatorisko struktūru un sistēmu, tai skaitā darba vides iekšējo uzraudzību. 1.2. Noteikt konkrētas tiesības un pienākumus organizācijas atbildīgajām personām par darba un apkārtējās vides aizsardzību. 1.3. Izveidot un uzturēt organizācijā LR Darba un Vides aizsardzības un ar to saistīto normatīvo aktu bāzi atbilstoši organizācijas specifikai.
2. Izstrādāt darba aizsardzības un darba vides iekšējās uzraudzības pasākumu plānus.	2.1 Noteikt un novērtēt organizācijā darba vides riska faktorus atbilstoši LR normatīvajiem aktiem, organizācijai saistošiem normatīviem dokumentiem un iekārtu tehniskajiem dokumentiem. 2.2 Veikt darba vides un nodarbināto veselības analīzi organizācijā. 2.3 Prognozēt iespējamus darba un apkārtējās vides riskus sakarā ar reorganizāciju vai jaunu tehnoloģiju ieviešanu. 2.4 Noteikt darba vides risku prioritātes, kā arī organizēt to novēršanas vai samazināšanas pasākumu plānu izstrādāšanu.
3. Organizēt un koordinēt darba un apkārtējās vides aizsardzības pasākumus organizācijā.	3.1 Organizēt un koordinēt darba un apkārtējās vides risku novēršanas vai samazināšanas pasākumu realizēšanu un veikt to izpildes uzraudzību. 3.2 Nodrošināt operatīvu informatīvo bāzi un komunikāciju sistēmu ārkārtēju darba un apkārtējās vides risku palielināšanās, avāriju un nelaimes gadījumu novēršanai. 3.3 Organizēt operatīvu palīdzību cietušajiem nelaimes gadījumos. 3.4 Organizēt operatīvu nelaimes gadījumu izmeklēšanu. 3.5 Veikt informatīvi izglītojošus pasākumus, kuri nodrošina darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanu darba vides un apkārtējās vides aizsardzības jomā.
4. Sekmēt un kontrolēt organizācijā darba vides uzlabošanas pasākumus un darba aizsardzības ievērošanu.	4.1 Plānveidīgi apsekot organizācijas darba vidi un tās ietekmi uz apkārtējo vidi, apzināt un novērtēt riskus darba vietās. 4.2 Uzraudzīt organizācijā risku novēršanas vai samazināšanas plāna realizācijas gaitu un kvalitāti, kā arī kontrolēt nepieciešamo uzlabošanas pasākumu realizācijas termiņus 4.3 Kontrolēt atbildīgo personu par darba aizsardzību organizācijā, t.sk. uzticības personu, darbības kvalitāti. 4.4 Kontrolēt darbinieku kvalifikāciju kā arī konsultēt darba aizsardzības un vides aizsardzības jomā.

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi

- Atbilstoši tautsaimniecības nozares specifikai strādā darba vidē, kurā sastopami darba un apkārtējai videi kaitīgi fizikālie, ķīmiskie, bioloģiskie un citi faktori.
- Izpildot darba funkcijas, veido saikni starp organizācijas administrāciju un nodarbinātajiem, tādējādi nodrošinot priekšnoteikumus darba aizsardzības sistēmas funkcionēšanai.
- Saskaņā ar organizācijas darbības specifiku, veic organizatoriskas, uzraudzības, kontroles un informatīvi izglītojošas funkcijas.
- Veic zinātniski pedagoģisku darbību darba aizsardzības speciālistu izglītošanā.

Īpašas prasības uzdevumu veikšanai

- Nepieciešamas organizatoriska un administratīva darba iemaņas, kā arī analītiskas spējas un precizitāte darba aizsardzības, apkārtējās vides aizsardzības un ar to saistīto normatīvo aktu pielietošanā.
- Nepieciešamas iemaņas darba grupu vadīšanā. Profesionālajā darbībā nepieciešams attīstīt komunikācijas un psiholoģiskās saskarsmes spējas ar nodarbinātajiem dažādās profesijās un amatos.
- Nepieciešama ātra reakcija un spējas novērtēt un novērst avārijas un nelaimes gadījumus darbā.

Prasmes

Kopīgās prasmes nozarē	Specifiskās prasmes profesijā	Vispārējās prasmes/spējas
<ul style="list-style-type: none"> • Vadīt organizācijas apakšstruktūras (daļas, nodaļas u.tml.) darba un apkārtējās vides aizsardzības jomā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Plānot darba aizsardzības un ar to saistīto vides aizsardzības darbu organizācijā. Pielietot vadības lēmumu pieņemšanas metodes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sadarboties ar citu profesiju specialistiem. Veidot, analizēt un pielietot datu bāzes.
<ul style="list-style-type: none"> • Rast organizācijas darbības optimizācijas risinājumus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Orientēties uzņēmuma saimnieciskajā darbībā. Analizēt un praksē pielietot pastāvošo likumdošanas un normatīvo aktu prasības. 	<ul style="list-style-type: none"> • Argumentēt plānoto pasākumu prioritātes un lietderību.
<ul style="list-style-type: none"> • Organizēt uzdevumu racionālu sadali starp izpildītājiem. Veikt darba un darījumu operatīvo analīzi. Organizēt darbu, kas saistīts ar darba vides iekšējo uzraudzību, risku novērtēšanu un to novēršanas vai samazināšanu pasākumiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pielietot praksē darba vides riska kvalitatīvās, puskvantitatīvās vai kvantitatīvās novērtēšanas metodes. Risināt darba vides ergonomiskās, psihosociālās un organizatoriskās problēmas. Spēt darboties ārkārtējās situācijās. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rast nepieciešamos risinājumus starp darba devēju un strādājošo interesēm. Pārstāvēt organizāciju citās organizācijās, valsts un nevalstiskajās institūcijās.
<ul style="list-style-type: none"> • Analizēt un novērtēt uzraudzības un kontroles rezultātu atbilstību normatīvo aktu prasībām. Sastādīt darba aizsardzības pasākumu plānu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Apsēkot, uzraudzīt un kontrolēt organizācijas darba vidi (arī apkārtējo), nodrošinot strādājošo arodveselības un darba drošības pamatprasības. Pārzināt darba vides risku uzraudzības un kontroles metodes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sastādīt ziņojumus un protokolus, informējot organizācijas vadību un strādājošos. Sagatavot informatīvo materiālu par drošības pasākumiem darba vidē.

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	Priekšstats	Izpratne	Pielietošana
Zināšanas nodrošina šādi studiju moduļi (bloki)			
Darba tiesību pamati			
Darba aizsardzības un ar to saistītie normatīvie akti			
Apkārtējās vides aizsardzības un ar to saistītie normatīvie akti			
Vadībzinību pamati			
Ražošanas tehnoloģiju drošība			
Darba vides riska faktori, noteikšana, mērīšana un novērtēšana			
Darba aizsardzības apakšnozares			
Drošības līdzekļi darbā (kolektīvie, individuālie)			
Arodveselības un darba medicīnas pamati			
Darba psiholoģijas pamati			
Darba ergonomikas pamati			
Datorzinību lietošana darba aizsardzībā			
Komercdarbības ekonomikas pamati			
Bīstamo vielu (ķīmisko u.c.) uzglabāšana un drošības pasākumi			
Pedagoģija			
Izglītības psiholoģija			

Profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs (vārds, uzvārds, darbavieta, amats)

- Ira Gaigule Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības un zinātnes departamenta vecākā referente;
- Valdis Ziemeli Latvijas Darba aizsardzības asociācijas viceprezidents;
- Ziedonis Antapsons Latvijas Brīvo Arodbiedrību Savienība, darba aizsardzības eksperts;
- Aivars Bauze Latvijas Darba Devēju Konfederācija, darba aizsardzības eksperts;
- Aleksandrs Grigorjevs Latvijas Darba Devēju Konfederācija, valdes loceklis;
- Māris Dambis Latvijas Mobilais telefons, darba aizsardzības inženieris;
- Valdis Kaļķis Latvijas Universitātes profesors;
- Jānis Staša Latvijas Lauksaimniecības universitātes docents;
- Maija Eglīte Latvijas Medicīnas akadēmijas profesore;
- ānis Ieviņš Rīgas Tehniskās universitātes docents;
- Astrīda Baumanē Profesionālās izglītības iestāžu asociācijas pārstāve;
- Imants Kristiņš Labklājības ministrijas Darba departamenta Darba aizsardzības politikas nodaļas vadītājs.